

drugi strani pa je vendarle zapisano zvezdno in ne morda Zvezdino leto. Učbenik razlikuje med površjem in površino, le ponekod se razlikovanje izmuzne, npr. »površina Zemlje je ukrivljena«, »razlika med geoidovo in sferoidovo površino«, »ravna površina Zemlje«, povsod v pomenu površja.

V geografiji bi kazalo obdržati in razlikovati obzorje in obzornico namesto horizonta, ki je manj določen, ker pomeni eno in drugo. Skrb za izrazoslovje se kaže, ko avtor namesto »lunaren« uporabljata Lunin, namesto ekscentricitete ekscentričnost in namesto drakonitski mesec drakonski. Pač pa uporablja gregorijanski in julijanski koledar ne pa gregorijski ali morda celo Gregorijev. Učbenik uporablja nadalje Bonnova in ne Bonnejeva projekcija, toda Molleweidejeva in ne Mollwedova, Gaslova projekcija namesto Gallova pa je očitno tipkarska napaka, ene od zelo redkih. Kazalo pa bi pretehtati, ali kaže uporabljati izraz perspektivna projekcija namesto perspektivna.

Naj povzamem: Matematična geografija je skrbno sestavljen učbenik, s smiselno razčlenjeno in nazorno podano ter ustrezno zaokroženo snovjo, zamišljen kot celovit, reproduksijski tip učbenika, ki bo študentom geografije, zlasti študentom ob delu, nedvomno služil kot koristen in pripraven študijski pripomoček.

Darko Radinja

Geografski zbornik XXVI. – 1986. Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU, Ljubljana 1987, 153 strani.

Kot je že navada, prinaša tudi zadnji – lanski letnik Geografskega zbornika, glasilo Geografskega inštituta Antona Melika, izbor razprav s področja nekaterih temeljnih geografskih preučevanj slovenske zemlje. Večina prispevkov je nastala v okviru inštitutskega znanstveno-raziskovalnega programa. V šestindvajseti številki Geografskega zbornika, ki sta jo uredila I. Gams in D. Meze, so štiri razprave in vse sodijo na področje fizične geografije.

F. Lovrenčak objavlja razpravo »Zgornja gozdna meja v Julijskih Alpah in na visokih kraških planotah Slovenije« (str. 5 – 62). Z njo je sklenjen avtorjev pregled zgornje gozdne meje na Slovenskem. Študija, ki se v metodološkem pogledu naslanja na njegova preučevanja zgornje gozdne meje v Kamniško – Savinjskih Alpah (Geografski zbornik, XVI., 1977), je utemeljena in grajena na podlagi številnih terenskih meritev in preučevanj, s katerimi je bilo mogoče preveriti in dopolniti nekatere starejše ugotovitve in predpostavke o zgornji gozdni meji v našem najmasivnejšem gorstvu – Julijskih Alpah. Poseben poudarek je namenjen prikazu klimatske zgornje gozdne meje, ki v večjem delu preučevanega gorovja sega nad današnjo zgornjo gozdno mejo, nastalo zaradi človekovih posegov in njegovega gospodarskega uveljavljanja v našem najvišjem gorovju.

Uvodni del Lovrenčakove študije je namenjen osvetlitvi osnovnih naravno-geografskih značilnosti obravnavanih območij (relief, podnebje in prst). Sledi podrobnejši prikaz današnje zgornje gozdne meje v osrednjih Julijskih Alpah (1600 – 1800 m), v Spodnjih Bohinjskih gorah (1520 m), Krnskem (1300 – 1700 m), Kaninskem (1400 – 1550 m), Stolovem (960 – 1530 m) in Matajurskem pogorju (do 1500 m), na Trnovskem gozdu (1455 m) in Notranjskem Snežniku (do 1540 m). Podrobneje so prikazani in ovrednoteni biometrični podatki dreves ob zgornji gozdni meji, ki so avtorju služili za določitev klimatske zgornje gozdne meje. Razprava pomeni temeljito delo, ki sloni na številnih in raznovrstnih terenskih preučevanjih, uporabi nekaterih primerjalnih statističnih izračunov in naslonitvi na dosedanja preučevanja, predstavlja pa dragocen prispevek h geografski osvetlitvi zgornje gozdne meje pri nas.

I. G a m s je napisal razpravo »Razvoj reliefa na zahodnem Dolenjskem (s posebnim ozirom na poplave)« (str. 63–96). Novejši pogledi, ki postajajo čedalje kompleksnejši, bogatijo naše dosedanje vedenje o razvoju reliefa na Slovenskem. V prvem, uvodnem delu študije so prikazana poplavna območja v Dobski uvali, ki predstavlja najnižji del Šentviške kotlinice, in ob Višnjici. Tudi v tem delu študije išče avtor tiste geomorfološke značilnosti v razvoju površja, ki so neposredno prispevale k nastanku poplavnih območij in jih je človek s svojimi raznovrstnimi posegi zmanjšal in omejil na neznatne predele. Drugi, osrednji del Gamsove razprave je namenjen vprašanju razvoja reliefa na območju zahodne Dolenjske, in sicer med Posavskim hribovjem in Suho krajino. Na osnovi reliefnih, geoloških, litoloških in tektonskih prilik avtor ugotavlja in postavlja tezo, da je čez to ozemlje tekla stara Ljubljanska od Ljubljanskega barja proti Krški kotlini. Kasneje jo je pretočila zgornja Krka skozi Radensko polje in v pleistocenu Sava skozi Ljubljanska vrata. Pri teh pretočitvah je imelo Radensko polje pomembno vlogo; njegova širina in globina pričata o dolgotrajnem poniranju večje reke. Po njegovem dnu je tekla površinska Ljubljanska z Notranjskega podolja. – To so novi pogledi, ki zaslužijo vso našo pozornost in izziv mladim geomorfologom.

M. Š i f f e r objavlja »Triglavski ledenik v letih 1974 – 1985« (str. 97 – 137). Delo se v glavnem naslanja na ugotovitve vsakoletnega opazovanja in merjenja ledenika pod Triglavom, ki jih opravlja in evidentira Geografski inštitut A. Melika od leta 1946 dalje. Pričujoča študija prikazuje spremembe na Triglavskem ledeniku v zadnjih 12 letih, ko se je naglo krčenje, ki je bilo značilno domala za vsa leta po zadnji vojni, v glavnem ustavilo. Vzroke za močna nihanja ledenika avtor išče v količini snežnih padavin ter v poletnih temperaturah. Po podrobnejšem opisu vsakoletnih značilnosti na ledeniku, in sicer ob koncu njegove talilne dobe, je podana dragocena osvetlitev in primerjava življenja ledenika v posameznih obdobjih v zadnjih štiridesetih letih (1946 – 1985).

D. K o š i r je napisal »Ledenik pod Skuto v letih 1974 – 1985« (str. 139 – 153). Tudi za ledenik v Savinjsko–Kamniških Alpah so značilna kolebanja njegovega obsega in debeline snega oziroma ledu. V obravnavanem obdobju je imel ledenik dva visoka stadija: prvega v letih 1978 do 1980 in drugega, ki je bil manj izrazit, v letu 1984. Najmanjši obseg in najtanjši je bil ledenik leta 1983. Vzroke za taka nihanja vidi avtor v snežnih padavinah ter temperaturnih prilikah v poletnih mesecih (junij – september). Topla poletja ustrezajo nizkemu stanju ledenikovih snežišč, medtem ko sorazmerno hladna poletja nakazujejo začetek višjega stanja snežišč tudi na ledeniku pod Skuto. – Zadnji dve razpravi sta opremljeni s številnimi dokumentarnimi fotografijami.

Milan Natek

Drago Meze, Hribovske kmetije v Selški dolini. – Loški razgledi, 33, str. 125 – 152 + 3 karte, Škofja Loka 1986 (1987).

V lanskem letniku Loških razgledov, ki so izšli v letošnji pomladi, je objavljena tudi Mezetova študija. Zanj je večino terenskega in drugega gradiva zbral 1983 in ga dopolnil v letu 1985. V študiji je obravnavanih 359 hribovskih kmetij, ki so večinoma raztresene v obliki samin in zaselkov, in sicer v 39 naseljih, oziroma v 9 krajevnih skupnostih.

V prvem delu študije so prikazane osnovne naravnogeografske prilike Selške doline, na katere se je naslonila srednjeveška kolonizacija: najprej so s tirolskimi Nemci obljubili levo, prisojno stran doline (13. stol.), medtem ko je večino desnih pobočij